

**ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА
ЯРОСЛАВА ІВАНОВИЧА ФЕДОНЮКА**

Життя кожної людини – симбіоз, поєднання різних сфер, їх розвиток і удосконалення впродовж всього життя. Не всім вдається домогтися гармонійності цього поєднання, але якщо вже вдається, то така людина стає прикладом, справжнім Вчителем для усіх навколишніх, залишає відбиток на життєвому шляху тих, кому пощастить з ним спілкуватися.

Я.І. Федонюк народився у звичайній селянській сім'ї у селі Білополе Грубешівського повіту Люблінського воєводства. У 1945 році, після закінчення Другої світової війни, всю сім'ю виселили у Запорізьку область, а згодом, цього ж року, вся родина переїхала на Західну Україну – в місто Рівне.

У 1947 році Ярослав Федонюк пішов у середню школу № 10 міста Рівне.

Після закінчення середньої школи у 1957 році Ярослав три місяці працював учнем токаря, а в серпні того ж року вступив у Рівненське медичне училище на фельдшерське відділення, де навчався протягом двох років та бігав на чергування у лікарню, щоб краще пізнати медицину.

З червня 1959 року проходив строкову армійську службу у Бердичеві Житомирської області, він пройшов школу рядового, сержанта, а згодом одночасно обіймав посади старшого фельдшера полку та начальника аптеки полку. Під час служби надавав першу медичну допомогу, лікував солдатів, і, як завжди, займався спортом.

У 1962 році Ярослав Іванович вступив до Тернопільського державного медичного інституту. Під час навчання юнак займався в наукових гуртках кафедр нормальної анатомії, терапії та хірургії, неодноразово виступав з науковими доповідями на студентських конференціях, публікував свої перші наукові роботи. Це заклало основи його подальших наукових досліджень, сприяло його формуванню як молодого науковця.

Успіхами у подальшій кар'єрі Ярослав Іванович завдячує своїм Вчителям: професору Полянкіну Миколі Яковичу (завідувач кафедри нормальної анатомії Тернопільського державного медичного інституту) та професору Сорокіну Олексію Павловичу (завідувач кафедри нормальної анатомії Горьківського державного медичного інституту імені С.М. Кірова). Після закінчення (у 1967 році) Тернопільського державного медичного інсти-

туту за спеціальністю «лікувальна справа» навчався в аспірантурі на кафедрі нормальної анатомії, яку успішно закінчив.

У березні 1971 року у м. Горький (Росія) Ярослав Іванович захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук, за матеріалами дисертаційної роботи у 1989 році в Москві вийшла його перша монографія «Клиническая морфология селезенки» (автори Сорокин А.П., Полянкин Н.Я., Федонюк Я.И.). З 1971 до 1984 рік Ярослав Іванович працював асистентом кафедри анатомії людини Тернопільського держав-

ного медичного інституту, завідував якою професор В.Г. Ковешніков. Відповідав за наукову роботу, а згодом виконував обов'язки завуча кафедри.

Ярослав Іванович брав активну участь у суспільному житті інституту, був організатором і керівником різних громадських організацій, виступав на різноманітних наукових конференціях, з'їздах, симпозиумах і конгресах. Будучи асистентом, а згодом і доцентом кафедри анатомії людини, Ярослав Федонюк під чуйним керівництвом Володимира Георгійовича написав докторську дисертацію. З серпня 1984 року, після переведення професора В.Г. Ковешнікова ректором Луганського медичного інституту, був обраний за конкурсом на посаду завідувача кафедри нормальної анатомії Тернопільського державного медичного інституту. Це стало новою віхою його життя. Ярослав Іванович перейняв кращі традиції та продовжив наукові напрямки професорів М.Я. Полянкіна та В.Г. Ковешнікова й у 1987 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук. У 1988 році йому присвоєно вчене звання професора.

За час роботи на посаді завідувача кафедри нормальної анатомії (1984 – 2006 рр.) Ярослав Федонюк створив морфологічну школу, наукові здобутки якої знані не лише в межах СРСР, СНД, України, а й в Португалії, Німеччині, Греції, Польщі, Японії, Китаї, США, Мексиці, Румунії.

Ярослав Федонюк завжди щедро ділився своїми знаннями, він був мудрим і вимогливим наставником для молодих науковців. У нього багато послідовників і учнів: під його керівництвом виконано та захищено 2 докторські та 24 кандидатських дисертації.

На базі кафедри за ініціативи Ярослава Івановича неодноразово проводилися наради завідувачів кафедр нормальної анатомії медичних навчальних закладів України, конгреси, симпозиуми та науково-практичні конференції.

• Численні грамоти, подяки, титули, відзнаки, посади та звання, якими нагороджений та яких удостоєний Ярослав Іванович – це офіційні нагороди, які документально засвідчують його заслуги перед батьківщиною і медициною. Все це є, і це проста констатація факту:

• академік Української Академії Наук Національного Прогресу (1995);

• академік Міжнародної академії інтегративної антропології (1995);

• заслужений діяч науки і техніки України (1996);

• академік Нью-Йоркської Академії наук (1997);

• академік Української Екологічної Академії наук (2003);

• академік Української академії наук (2004);

• почесний професор Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського (2012);

• член експертної Ради ДАК України;

• член науково-методичної комісії з медицини Міністерства освіти і науки України;

• член експертної комісії Міністерства охорони здоров'я та Академії медичних наук України;

• член комісії з медицини секції медико-біологічного профілю науково-методичної Ради Міністерства освіти України;

• член Президії Українського наукового товариства анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів;

• президент I-го Міжнародного конгресу з інтегративної антропології;

• президент західної філії Міжнародної академії інтегративної антропології;

• академік-секретар Західного відділення Міжнародної академії інтегративної антропології;

• заступник голови спеціалізованої вченої ради;

• член спеціалізованої вченої ради по захисту дисертаційних робіт зі спеціальностей «хірургія» та «нормальна анатомія»;

• член шести редколегій фахових наукових журналів: «Морфологія», «Вісник наукових досліджень», «Вісник Морфології», «Науковий вісник Ужгородського державного університету (серія: Медицина)», «Наукові записки Тернопільського педагогічного університету» «Клінічна анатомія та оперативна хірургія».

Він є автором і співавтором 2 монографій, більше 600 наукових і методичних праць, понад 20 підручників і посібників, він брав участь у розробці Українського стандарту міжнародної анатомічної номенклатури». За підручник «Анатомія з фізіологією та патологією» отримав грамоту президента

Форуму видавців у 2002 році та диплом II ступеня Лауреата премії Української Академії наук по Відділенню медико-біологічних і хімічних наук в галузі біології, хімії і медицини, у 2007 році його підручник «Функціональна анатомія» переміг у конкурсі «Краща книга року з фізичного виховання і спорту» в номінації «Теоретико-методологічні основи фізичного виховання та оздоровчої фізичної культури».

У 2015 році Ярослав Іванович пішов на заслужений відпочинок – бурхливе, клопітке життя, пов'язане з медициною, педагогічною та науковою діяльністю стало позаду. Проте він ніколи не сидів склавши руки: допомагав дружині по господарству, а ще він займався своїм улюбленим хобі – усе життя він колекціонував раритетну літературу, рідкісні словники та медичні видання, його надбанню можуть позаздрити багато професійних колекціонерів. Також він зібрав велику колекцію шаржів на себе, адже був чудовим об'єктом для художників.

За словами колег і друзів – Ярослав Іванович – взірць людини невпинної енергії, чесної, щирої, справедливої особистості. Як згадає його колега Антоніна Михайлівна Пришляк «...Ярослав був великим життєлюбом із тонким відчуттям гумору, з надзвичайно щирою усмішкою. Захоплює те, що у променях слави поводив себе завжди невимушено і природньо».

Він щиро сповідував любов до Бога і ближнього. «Чим більше спілкувався з Ярославом Івановичем, тим глибше переконувався в щирому сповідунні ним загальнолюдських принципів – самопізнання, злагоди з Божою волею, праведності людської душі», «...Він просто Людина, яка творила добро на землі!...» – згадували в своїх розмовах професори Л.А. Сарафинюк та Т.В. Хмара.

Помер Ярослав Іванович Федонюк 5 липня 2017 року у віці 77 років.

Життєве кредо цього великого Вчителя Життя: «допомагати всім, абсолютно всім, хто б не звернувся», «не витрачай свій час в марній боротьбі за досконалість, просто прагни робити все якнайкраще» залишається прикладом для наслідування у вчинках, праці та житті!

Члени Тернопільського осередку товариства анатомів, гістологів, ембріологів та топографоанатомів, рідні, колеги, учні, друзі, колектив кафедри клінічної анатомії і оперативної хірургії ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», редакція журналу «Вісник проблем біології і медицини».